

Nauczanie religii w ramach systemu oświaty

Autor: Elżbieta i Adam Płachciak

Jak powszechnie wiadomo nauczanie religii ponownie zostało wprowadzone do polskich szkół w 1990 roku w wyniku decyzji Komisji Wspólnej Rządu i Episkopatu Polski. 3 sierpnia tego roku Minister Edukacji Narodowej wydał instrukcję zezwalającą na organizację katechezy w szkole (rok szkolny 1990/91). Ponowienie tej instrukcji nastąpiło w kolejnym roku szkolnym 1991/92.

Następnym dokumentem regulującym nauczanie religii w szkołach publicznych była ustawa oświatowa przyjęta przez Sejm RP w dniu 7 sierpnia 1991, natomiast rozporządzenie wykonawcze sankcjonujące sytuację powrotu nauki religii do szkół wydał Minister Edukacji Narodowej 14 kwietnia 1992 r. Przewiduje ono możliwość organizowania obok religii także przedmiotu alternatywnego w stosunku do niej tj. etyki. Wspomniany dokument stwarza też trzecią możliwość, polegającą na tym, że „nie są objęci nauką religii lub etyki uczniowie, którzy wedle oświadczenia rodziców lub ich samych, pobierają naukę religii poza systemem oświaty lub świadomie z niej rezygnują”. Ponadto przepis ten ustala, że ocena z religii lub etyki na świadectwie szkolnym będzie umieszczona po ocenie z zachowania i nie ma wpływu na promocję do następnej klasy.

Wkrótce nastąpiła nowelizacja tego rozporządzenia spowodowana wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego. 25 sierpnia 1993 roku wydany przez Ministra Edukacji Narodowej nowy akt prawny zakłada iż:

- szkoła ma obowiązek zorganizowania lekcji religii dla grupy nie mniejszej niż 7 uczniów w klasie (2.1)
- szkoła może zatrudnić nauczyciela religii tylko na podstawie imiennego, pisemnego skierowania do danej szkoły wydanego przez odpowiednie władze kościołów oraz związków wyznaniowych (5.1)
- nauczyciel religii (...) uczący na terenie kilku szkół jest zatrudniony przez dyrektora szkoły wyznaczonej przez miejscowego kuratora oświaty - w porozumieniu z organem prowadzącym (5.3)
- nauka religii we wszystkich typach szkół odbywa się w wymiarze 2 godzin lekcyjnych tygodniowo oraz że ocena z religii nie ma wpływu na promowanie ucznia do następnej klasy (8-9)
- upoważnia do wizytowania lekcji religii wizytatorów, których wyznaczają odpowiednie władze kościelne, a nadzór pedagogiczny nad nauczaniem religii w zakresie metodyki i zgodności z programem zaleca pracownikom nadzoru pedagogicznego oraz dyrektorom szkół (11. 1-2)

Nauczanie religii oraz praktyki religijne zostało usankcjonowane również w 53 artykule Konstytucji RP z dnia 2 kwietnia 1997 roku. Ust. 2 głosi: „Wolność religii obejmuje wolność wyznawania lub przyjmowania religii według własnego wyboru oraz uzewnętrzniania indywidualnie lub z innymi, publicznie lub prywatnie, swojej religii przez uprawianie kultu, modlitwę, uczestniczenie w obrzędach, praktykowanie i nauczanie; ust. 4: „...religia kościoła lub innego związku wyznaniowego o uregulowanej sytuacji prawnej może być przedmiotem nauczania w szkole, przy czym nie może być naruszona wolność sumienia i religii innych osób.”

Od dnia 1 września na mocy pisma podsekretarza stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej do wojewodów (nr BKS-WPP-1110-41-MK/97) z nauczycielami religii nawiązano stosunek pracy na podstawie umowy o pracę, zasady wynagrodzenia nauczycieli zostały opracowane w oparciu o rozporządzenie MEN z dn. 19 marca 1997 r. w sprawie wynagrodzenia nauczycieli.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 czerwca 1999 r. po raz kolejny koryguje warunki i sposób organizowania nauki religii w szkołach publicznych. Między innymi ustala że:

- w publicznych przedszkolach, szkołach podstawowych i gimnazjach organizuje się naukę religii

na życzenie rodziców a w szkołach ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych - na życzenie rodziców, bądź samych uczniów (1. 1-2)

- jeżeli w przedszkolu lub szkole na naukę religii danego wyznania lub wyznań wspólnie nauczających zgłosi się mniej niż siedmiu uczniów (wychowanków), organ prowadzący przedszkole lub szkołę, w porozumieniu z właściwym kościołem, organizuje naukę religii w grupie międzyszkolnej lub pozaszkolnym punkcie katechetycznym; liczba uczniów (wychowanków) w grupie lub punkcie katechetycznym nie powinna być mniejsza niż trzy (2. 2)
- jeżeli w grupie międzyszkolnej lub pozaszkolnym punkcie katechetycznym uczestniczą uczniowie szkół prowadzonych przez różne organy, organy te ustalają w drodze porozumienia, zasady prowadzenia grup lub punktów katechetycznych (2. 3)
- nauczanie religii odbywa się na podstawie programów opracowanych i zatwierdzonych przez właściwe władze kościołów i przedstawionych Ministrowi Edukacji Narodowej do wiadomości; te same zasady stosuje się wobec podręczników do nauczania religii (4)
- kwalifikacje zawodowe katechetów określają (...) właściwe władze zwierzchnie kościołów (6).

Z wyżej przytoczonych przepisów wynika, że każdy kościół o „uregulowanej sytuacji prawnej” ma możliwość prowadzenia nauczania katechetycznego w ramach systemu oświaty. Do obowiązków oświaty należy pomoc w zorganizowaniu zajęć katechetycznych, udostępnienie klas lekcyjnych, zatrudnienie katechety w oparciu o Kartę Nauczyciela oraz prowadzenie nadzoru pedagogicznego. Do obowiązków kościoła należy zapewnienie odpowiednio przygotowanej kadry, przygotowanie treści nauczania wraz z pomocami naukowo-dydaktycznymi. Każda lekcja powinna być udokumentowana w dzienniku zajęć lekcyjnych lub pozalekcyjnych. W dzienniku również powinien znajdować się program nauczania zatwierdzony przez MEN.

Każdy kościół, zbór w porozumieniu z rodzicami może w wyżej wymieniony sposób zorganizować katechezę, niemniej jednak ewangelizowanie i nauczanie dzieci bez względu na istniejące przepisy jest ważnym i priorytetowym zadaniem Kościoła. Kościoły prowadziły zajęcia z dziećmi również w poprzednim systemie politycznym bez względu na niedogodności, utrudnienia czy nawet zakazy. Rok 1953 jest dla wielu duchownych kościoła wspomnieniem wielkich szykan, więzień i prześladowań jednak wiara ich nie ustała, nadal głosili dobrą nowinę również dzieciom i młodzieży. Bez względu w jakiej formie, zachęcamy, głosmy dzieciom i nastolatkom dobrą nowinę, pokazujemy im ich miejsce w Kościele, nauczajmy prawd biblijnych by pomóc im ostać się w tym grzesznym świecie.